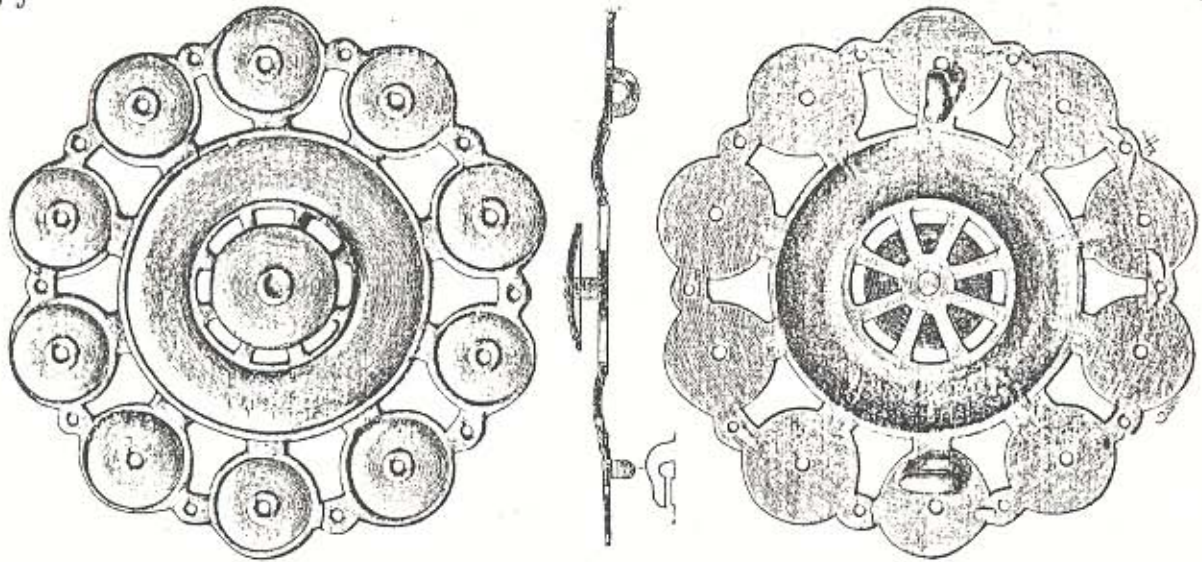

Hölo Hembyggsförening

Hjulspänne fr Hejsta i Hölo se sid 2

ÅRSKRÖNIKA 1987

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR 1987

BUDGET OCH VERKSAMHETSPROGRAM FÖR 1988

I N N E H Ä L L:	sid.
Hejsta-spännat	2
Verksamhetsberättelse	3
Gökotta -87	5
Tullgarnsdagen	6
Klosterruiner och back-sippor	8
Kulturdagen	10
Rapport fr. en torp-vandring	12
Historik över Hölö-dräkten	15
Förteckn. över dräkter	20
Drottningens vävstolar	21
Förteckn. över vävstolar	22
Anteckn. om Mörködräkten	23
Vävstugan	24
Gammeldanskursen	25
"Å ett sånt underbart benbrott"	26
Wijdagen	30
Tjugondag Knut-fest	32
Järna Kyrkoråd på besök	32
"Gårdstun och vårdträd"	32
Vårsalong -88	32
Resultaträkning -87	33
Revisionsberättelse	34
Program -88	35

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Styrelsen presenterar sin årsrapport för 1987 i och med överlämnandet av denna "lunta".

När ni bläddrar i den ser man att uppläggningsen är något annorlunda än föregående år. Detta har sin förklaring i att vi strävat efter att öka demokratiseringen inom styrelsen och att i största möjliga utsträckning fördela ansvaret, delegera, till samtliga styrelseledamöter.

Detta av flera orsaker. Dels blir inte arbetsbördan så stor om allt jobb skall läggas på ett fåtal, dels också bör inlevelsen i styrelsejobbet bli större och framför allt intressantare om man med gemensamma krafter kan hjälpas åt för ett gemensamt mål: Att skapa en väl fungerande och aktiv förening där aktiviteter kan skapas, som såväl styrelse som medlemmar har glädje och intresse av. Så att vi trivs i vår förening.

Många medarbetare i årskrönikan

I vår strävan att vara kreativa och att delegera uppgifterna har beskrivningen av olika inslag i förra årets verksamhet lagts på flera händer. Och det är ju slående så många goda författarämnen det döljer sig i föreningen. Får man bara tillfälle att blomma ut, så visst kan man.

Jag rekommenderar verkligen en noggrann genomläsning av de olika författarnas alster. En Vera, en Einar en Karin m fl. Alla har dom gett ett mycket gott bidrag till att 1987 års Årskrönika har blivit en gedigen redovisning i lättsam form, av vår verksamhet 1987.

Programmet 1988

Det program som styrelsen har att erbjuda går i traditionens tecken.

Vi föreslår vandringar till torp och torpgrunder, men också en vandring längs den märkliga vattenledningen av trä mellan Hagdala-källan till Tullgarn liksom vandring på södra Mörkö för att botanisera i den rikliga floran på sydändan av ön.

Tullgarndagen anordnas som vanligt första söndagen i juli. Programmet är ännu preliminärt, men det ser ut att kunna bli ett rikt utbud av aktiviteter.

En nyhet, som vi tror mycket på är den studiecirkel om "Gamla kulturväxter" som kommer att starta i mitten av maj.

Läs mer om detta under Program -88. Vi sänder även ut inbjudningar till denna trevliga studiecirkel i början av maj.

Inför 1988

Under mottot att vi vill göra Hölö Hembygdsförening till en ännu aktivare och trivsammare förening under 1988 vill jag tacka styrelsekamrater och andra medlemmar och gynnare för 1987 års goda resultat. Det har varit inspirerande att glädjas gemensamt i ett aktivt arbete för Hölö Hembygdsförening.

Harry Sandberg

OMSLAGSBILDEN

Bilden visar det spänne som hittades vid Hejsta i Hölö för cirka 100 år sedan. Fyndplatsen var nv. om Hejsta by på mark, som i dag ägs av Martin Nyhrén.

Spännet beskrivs härnedan av "den svenska arkeologins fader" Oscar Montelius (1843 - 1921).

Fyndet anses härstamma från bronsåldern eller 500 - 300 år f.K.

HJULFORMIGA SPÄNNEN

AF

OSCAR MONTELIUS.

I sydöstra Södermanland, vid Hejsta i Hölö socken, har man nyligen funnit en bronsprydnad, som erbjuder mer än vanligt intresse.

Under det man fördjupade "ett större utfallsdike genom åkerjorden i närheten af en backe, där flera ätthögar finnas", påträffades ett större rundt bronsspänne, som låg 4 à 5 fot under jordytan. Hvarken andra fornsaker eller ben iakttogos och Årstiden har ännu ej tillåtit någon närmare undersökning af platsen.

Såsom den i hälften af verkliga storleken utförda afbildningen, *fig. 1*, visar, har spännets midt form af ett, med åtta ekrar försedt, hjul, hvilket till större delen täckes af en rund, något kupig skifva, fästad med en nit i hjulets midt, på ett sådant sätt att ett mellanrum finnes mellan hjulet och skifvan. Rundt om den breda, på översidan konvexa, på undersidan konkava "hjulringen" sitta tio större rundlar, förbundna med hvarandra genom smärre rundlar; hvar och en såväl af dessa som af de större har ett hål i midten. På spännets baksida ses ett ringformigt nålfäste och en hake, i hvilken nålens spets hvilat. Hakens öppning är så liten, att nålen måste hafva varit ganska smal, eller åtminstone tunn. Om nålen varit af brons, hade den troligen varit bevarad. Efter all sannolikhet har den varit af järn och rostad bort, ehuru någon rost eller annat spår af den ej nu synes; äfven på ett par sådana "tutulusformade" spännen som *fig. 306* och *307* i *Svenska fornsaker* ses ingen rost af järnnålen, ehuru det ej kan vara tvifvel om, att en sådan funnits.

Spännet, som är gjutet och håller 14,2 centimeter i diameter, köptes för Statens Historiska Museum, där det har nr 13,617.

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR 1987

Verksamhetsåret omfattar kalenderåret 1987, 1.1 t o m 31.12.
12:e verksamhetsåret.

Antalet medlemmar var vid årets början 520 st och vid årets
slut 514 st.

STYRELSE 1987

		<u>Personlig suppleant:</u>
Ordförande:	Harry Sandberg	
V ordförande:	Karin Davidsson	Helene Rydemark
Sekreterare:	Lena Kraft	Torsten Eriksson
Kassör:	Walter Andersson	Charlotte Söderberg
Verksamhetsledare:	Vera Gustavsson	Torkei Samuelsson
Ledamot:	Karl-Erik Andersson	Gunnar Eriksson
"	Einar Eriksson	Anna-Lisa Drevinger
"	Ulla Hermanssen	Nils Peterson
"	Gert Johansson	Mats Nilsson

REVISORER:

Revisorer har varit Anna Holmer Erichsen och Hugo Lindblad med Lars
Ericsson och Mait Jakobsson som suppleanter.

VALBEREDNING

Ordinarie ledamöter:	Suppleanter:
Gun Andersson, sammankallande	Gunvor Svensson
Karl Albert Rydemark	Anna-Lisa Eriksson
Margareta Ericsson	Sven-Erik Andersson

ORGANISATION

Styrelsen har organiserat sig i fyra arbetsgrupper med en huvud-
ansvarig för varje grupp.
Varje grupp har ett verksamhetsområde för vilket man planerar och
organiserar arbetet och verkställer arbetsuppgifterna. Verksam-
heten, för vilken gruppen lämnar förslag till styrelsen och som
skall godkännas av denna, sker helt på gruppens ansvar.

Arbetsgrupper:Grupp A för konst och kultur

Ansvarig ledare: Ulla Hermanssen
Övriga ledamöter: Sune Root
Nils Petersson
Vera Gustavsson
Anna-Lisa Drevinger
Lenny Clarhäll

Grupp B Fornminnesgrupp

Ansvarig ledare: Einar Eriksson
Ledamot: Gert Johansson

Grupp C Torpinventeringsverksamheten

Ansvarig ledare: Karl-Erik Andersson
 Övriga ledamöter: Gunnar Eriksson
 Georg Purkhold
 Gun Andersson

Sammankallande
 för Mörkö: Karin Davidsson
 Alfons Davidsson
 Torsten Eriksson

Grupp D. Dokumentationsgrupp

Ansvarig ledare: Torkel Samuelsson
 Övriga ledamöter: Torsten Eriksson
 Gert Johansson
 Einar Eriksson
 Gunnar Eriksson
 Gun Andersson

VERKSAMHETSLEDARE

Verksamhetsledaren (för 1987 sedan ett flertal år tillbaka: Vera Gustafsson) har haft ansvaret för all den övriga utåtriktade verksamheten, som inte inryms inom arbetsgruppernas områden. Till sådana uppgifter hör: Gökotta - Kulturdag - Dikt- och lyrik-afton - Tullgarnsdagen - Wijdagen och mycket annat.

SAMMANTRÄDEN

Med föreningen har avhållits ett sammanträde, årsmötet, under verksamhetsåret.
 Styrelsen har haft 12 st sammanträden under året. Dessa har i genomsnitt besökts av 13 ledamöter/suppleanter.

VÄVSTUGAN

Den från Broby överförda vävstugan har inordnats i Hembygdsföreningens verksamhet och föreståtts av en "Vävstugegrupp" bestående av:

Siri Olsson
 Agda Runnqvist
 Karin Davidsson (ansvarig för Mörködräkten)
 Gudrun Karlsson (" " Hölödräkten)
 Ingrid Rundqvist

En redogörelse över vävverksamheten med förteckning över arbeten som som gjorts under året har sammanställts av Ingrid Rundqvist och Agda Runnqvist och finns längre fram i årsberättelsen.

HEMBYGDSDRÄKTERNA

Verksamhetsledaren Vera Gustafsson, Wreta har gjort en historik över Tullgarnsdräkten, som blev Hölödräkten och de första dräkternas tillkomst efter utarbetandet av modell och mönster.

Gudrun Carlsson, Bökesta, redovisar det fortsatta arbetet med framställandet av nya dräkter.

GÖKOTTA 1987

Hembygdsföreningens gökotta var i år förlagd till södra Mörkö. Vi var ett 30 tal entusiaster som gav oss i väg en tidig försommarmorgon med matsäck och kikare.

Bil till Svalhagen, därifrån till fots ut till Berghuset. Vägen var lång och blöt, men viljan god. Skogen utmed stigen var ren urskog på sina ställen. Vindfällan låg och ruttnade, tallar fanns som var mycket grova. Det skulle inte gå åt många plankor ur ett sådant träd till att täcka ett golv.

Så kom vi fram till grottan, som är en samling stora klippblock staplade på varandra, med härliga trånga pass att pressa sig igenom. Själva grottan där man kan sitta, är ganska stor, man kan dock inte stå rak därinne. Snön och isen hade nyss smält där.

Efter grottforskningen, kaffe och smörgås uppe på berget, med en vidunderlig utsikt.

I blickfånget hade vi Berghusholme, Långö, där Demnander bodde med sin häst "Pysen" för många år sedan, Fifång, där den ryska oljetankern Tsesis gick på grund, Askö, Doftskär. Brunskär, Svartklubben och även Landsorts fyr kan man skönja. Sedan möts himmel och hav och tankarna löper ut i vida världen.

Efter uppehållet gick de som orkade och hade tid ut till Hornöudd. Då passerade vi Hornö, som tidigare varit en liten gård, men nu är sommarbostad. På gårdstunet och i backarna runtomkring, prunkade Adam och Eva, tillsammans med gullvivorna, som i år blommade rikligare än vanligt.

Efter den vackra promenaden, hamnade vi nere på "hornen" två bergskammar som "rinner" ut i havet som två horn, därav namnet Hornö, Så började återtåget, via Ekö, en lång och underbar promenad. Motion och fina upplevelser hade vi fått, i ett glatt sällskap, men göken får vi lyssna till en annan morgon.

Karin Davidsson

TULLGARNSDAGEN 4:DE JULI - 87

TULLGARNSDAGEN HÖLLS ENLIGT TRADITION FÖR HÖLÖ HEMBYGDSFÖRENING FÖRSTA LÖRDAGEN I JULI FÖR 9:DE GÅNGEN. STYRELSEN HADE BESLUTAT ATT I STÄLLET FÖR ENTREAVGIFT HA LOTTERI.

S Ö D E R T Ä L J E SPELMANSLAG INLEDDE PROGRAMMET KL 17 OCH MYCKET FOLK HADE STRÖMMAT TILL I DET FÖR DENNA SOMMAR OVANLIGT VACKRA VÄDER. N Y K V A R N S GYMNASTIKFÖRENING S ELITFLICKOR HADE EN BEJUBLAD UPPVISNING.

B I R G I T T A Ö H M A N LEDDE TREVLIGA DANSLEKAR TILL SPELMANSLAGETS MUSIK. SOM TACK FICK BIRGITTA EN HÖLÖMÖSSA, KOMPONERAD AV KARIN DAVIDSSON. PROGRAMMET VARADE TILL KL 19 MED EINAR ERIKSSON SOM KONFERENCIER. TORKEL SAMUELSSON SÅLDE IVAR HÖGSTRÖMS SKRIFT OM TULLGARN, 17 ST A 25:-- = 425:-- BARBRO ANDERSSON KLÄDD I HÖLÖDRÄKT, GICK RUNT OCH SAMLADE PENGAR BLAND PUBLIKEN I EN BURK, DET BLEV HELA 815:--.

L O T T E R I OM TUSEN LOTTER, MED VINSTER SOM BESTOD AV LÄDERVÄSKOR FÖR SÄVÄL DAMER SOM HERRAR, VÄVDA KASSAR, TRASMATTOR OCH SCHALAR, BLÅ VACKRA TRÄHÄSTAR, DUKAR OCH HANDSTÖPTA LJUS, SOM DE HANDIKAPPADE I SOLÅKRABYN TILLVERKAT OCH HAR TILL FÖRSÄLJNING.

"DET VAR TVÅ FLUGOR I EN SMÄLL", VI GYNNADE SOLÅKRA OCH KUNDE SJÄLVA GÖRA EN VINST PÅ LOTTERIET, FÖR ATT HJÄLPA TILL MED FINANSIERINGEN AV TULLGARNSDAGEN. MÅNGA FÖRSÄLJARE VAR KLÄDDA I VÅR VACKRA HÖLÖDRÄKT, LOTTERIET INBRINGADE 2,254:--

P R E S S E N UPPMÄRKSAMMADE OSS OCH LÄNSTIDNINGEN SKREV " UTFLYKTSKORGAR, FOLKDRÄKTER, DANSLEKAR OCH ELITGYMNASTER, FARTFYLLT OCH FESTLIGT PÅ TULLGARN.

V Ä R D S H U S E T HADE SOM VANLIGT KOMPONERAT EN SPECIELL MÅLTID. MENY; ULRIKA (DAGENS NAMNSDAG). VÄRDSHUSET HADE FULLBELAGT HELA EFTERMIDDAGEN OCH KVÄLLEN. KÄLLARMÄSTARE BOSSE LINDAHL HADE VÄNLIGHETEN ATT SKÄNKA TVÅ PRESENTKORT TILL LOTTERIET.

D A N S P Å B R Y G G A N ROLF ÅHLBOMS UPPSKATTADE ENMANSORKESTER
 SPELADE UPP TILL DANS KL 20, OCH BRYGGAN VAR FYLLED AV DANSANTA,

I DANSENS TREVLIGA TRÄNGSEL HÄLSADES TILL HÖGER OCH VÄNSTER VID GLADA
 IGENKÄNNANDE. DANSGLÄDJEN TOG PÅ KRAFTERNA OCH MELLAN VARVEN UPPSÖKTES
 DE MEDHAVDA KORGARNA OCH FILTARNA I DE VACKRA BACKARNA, NÄSTAN MYGGFRIA
 OCH MED VIDUNDERLIGT SKÖN UTSIKT ÖVER DEN BLANKA FJÄRDEN. VAR GÅNG
 PUBLIKEN ÅTERVÄNDE TILL DEN LÖVADE SKÖNA DANSBANAN MÖTTES DE PÅ BRYGG-
 GÅNGEN AV GUDRUN ÅNDRERSSON MED SKRAMLANDE BURK, SOM FYLLDES MED HELA
 710:--.

I HALVMÅNENS BLEKA SKEN VID MIDNATT AVSLUTADES DANSEN OCH EN LYCKAD
 FÄRG- OCH FOLKRIK T U L L G A R N S D A G VAR TILLÄNDA.

E P I L O G DE VACKRA BJÖRKAR SOM GUNNAR I SKILLEBY OCH KARL-ERIK
 LÖVAT MED, SKULLE FÖRSTÅS NER IGEN, STÅND OCH LJUSSLINGOR MM TILLBAKA
 TILL KYRKSKOLAN. DET ÄR MYCKET, MEN ROLIGT ARBETE MED TULLGARNSDAGEN

TYCKER

STYRELSEN MED FLERA

EINAR
 KONFERENCIER

VERA
 VERKSAMHETSLEDARE

KLOSTERRUINER OCH BACKSIPPOR

Vi avreste redan vid 8 tiden på morgonen från vår samlingsplats Wij. Det blev en grupp på 25 medlemmar som trängde sig samman i "så få bilar som möjligt". Kvicksilvret orkade nätt och jämt hålla sig ovanför fryspunkten denna majsöndag den 10:e och meteorologerna hade för ovanlighetens skull spått rätt d v s mulet, tidvis regn och blåst.

Humöret var det dock inget fel på, när bilkaravanen satte sig i rörelse västerut genom det fagra Sörmland. Strax före Gnesta tog vi av för att åka längs Klemmingens östra strand. När man i skogen kommer in i Sörmlands län då förlorar vägen sin asfaltbeläggning och övergår till grus. Här finns den således kvar den gamla hederliga landsvägen där det är så skönt att "glida fram" i 40 km/tim och njuta av det typiska sörmländska landskapet sjö, vass, åker, äng, skog, herrgårdar, bondgårdar, torp, sommarstugor, lövträd, barrträd, slänter, och backar..... man kan räkna upp i oändlighet. Det är en rent pastoral idyll, först kilometrar efter stranden, sedan över den smala bron och upp på höjden och ytterligare några km med plötsligt hänförd utsikt över sjön, innan vi når Laxne.

Strax efter samhället finns ett av Sörmlands ståtligaste fornminnen, ett jättelikt bronsåldersröse, beläget där våra förfäder i tusentals år släpat sina farkoster över vattendelaren i sin färd från Mälaren till havet och i retur. Mest av allt imponerar det i sin storlek, när man bestigit det och här stod alla nu närmast hänfödda över detta monument.

Efter att ha sträckt på benen en stund, fortsatte vår karavan mot Fogdö, dit vi inbjudits av öns nybildade Hembygdsförening. Där hade förre lektorn i Strängnäs Gunnar Annell (f ö släktad från Trosa) engagerats som ciceron. Han har i många år studerat medeltid och klosterväsendet i synnerhet Vårfruberga kloster som var beläget vid Mäljarstranden på östra Fogdön, där finns resterna undersökta och konserverade. Vi fick här en synnerligen gedigen guidning mellan de olika murarna i snålblåsten och duggregnet av en lärd man som skrivit flera uppsatser om sina forskarrön, bl a i Sörmlandsbygden årgång 1985 sid 37.

Det var skönt att efter detta komma under tak i deras trevliga sockenstuga vid kyrkan, för att värma sig med den medhavda matsäcken. Därefter fick vi även bekanta oss med Fogdö kyrka, där väggarna avbryts av de höga röda tegelvalven. Damerna blev här mycket förtjusta över kyrkans alla inventarier som förvarar i sakristian. Självt kände jag mig "hemma" här, eftersom mina rötter på fädernet tränger djupt ned i bygden till klostertiden, säkerligen längre, men det är ju en helt annan historia.

Så gick färden vidare med vår "karavan", kosan styrdes mot Stal-larholmen och vidare ut på Selaön. Den är mycket rik på forntida lämningar och precis som Fogdölandet fylld av byar med anor från järnåldern. Här ute finns mina rötter på mitt moderne, spårat av mig i kyrkoarkiven. Generation efter generation tillbaka till före kyrkböckernas tidevarv. Så nog kan jag med fog säga, att jag är geniun sörmlänning, men det är ju också en annan historia. Vi svängde upp på åsen där backsipporna växer i tusen och åter tusenden på det stora gravfältet, som är ett mycket attraktivt utflyktsmål, speciellt denna tid på året. Här finns en mycket fin skeppsättning som för drygt 100 år avritades av Rickard Dybeck, mannen som skrivit texten till nationalsången "Du gamla du fria".

Var det männe, när han satt på åsen bland backsipporna här, som orden formade sig i hans huvud. Regnstänken var borta nu, men blåsten missfärgade våra nästippar och det kändes skönt att krypa in i bilarna igen, dom lyriska tankarna försvann med "huttrandet". Vi bestämde oss för en avslutningsslurk ur termosarna i ett närbeläget mindre grustag, där vinden inte kom åt oss. Efter att ha tinat upp en stund, kom munvädret igång igen och alla var överens om att vi varit lite för sent ute, då majoriteten av sipporna blommat över, men de som ännu blommade var ju fantastiska, samma färg som våra näsor, men vackrare och ludnare. Det är en konst att uppleva stunden,men nästa år då.....

Einar Ericsson

Den 6 september 1987 anordnades "Kulturdag" i samarbete med Hölö församling.

Dagen gynnades av mycket vackert sensommarväder med vind och mycket sol och behaglig temperatur.

Som gäst till Hölö Hembygdsförenings besök på Fogdön den 10 maj hade Fogdöns Hembygdsförenings medlemmar inbjudits till besök i Hölö och deltagande i "Kulturdagen". 10-15 deltagare från Fogdön hade mött upp vid kyrkan och hälsades välkomna av ordföranden till evenemanget.

Dagen inleddes med högmässa i Hölö kyrka, där Hölökören och Carina Pettersson förhöjde stämningen med vacker sång. Kyrkan var välfylld av Hölö-bor och många f d Hölö-bor och övriga tillresta.

Efter högmässan vandrade kyrkfolket över till Hembygdsföreningens lokaler i Kyrkskolan där flinka hembygdsdamer tillhandahöll kyrkkaffe för besökarna.

Bygdespelmannen Birger Eriksson "Birger i Hallsta" numera som pensionär boende i Nyköping, underhöll medan serveringen pågick med musik växelvis nyckelharpa och dragspel.

I anslutning till jordbruksutställningen demonstrerade Karl-Erik mjölkseperering och ett inslag som samlade många åskådare och rönste stor uppskattning, nämligen tröskning på handdrivet tröskverk. I det senaste inslaget deltog även Gunnar i Skilleby såväl med organiserandet, vevandet som leverans av den säd som tröskades.

Svarvning

I Hantverksrummet med Hejstasnickarns arbetsredskap demonstrerade Tore Jansson, Ene, träsvavning med handdragen träsvav och gav prov på att man även med enkla medel kan åstadkomma vackra arbeten. Torsten Eriksson i Löten och Mats Nilsson m fl drog svarven så svetten rann medan svarvspånen yrde om svarvstålet.

I Arkeologihörnan

I arkeologihörnan hade Einar och Gert radat upp systematiskt gamla och nya fynd från sållningarna vid Broby kyrkoruin.

Även här var nyfikenheten stor bland besökarna och besöket blev till ett äventyr när Einar och Gert beskrev och satte in föremålen i sitt rätta sammanhang och genom slutledning kunde läsa ut vilka aktiviteter som förekommit vid den gamla kyrkan för omkring 500 år sedan.

Man kunde också förmärka en viss stolthet hos några att vi har en sådan "skattkammare" att ösa ur för amatörarkeologerna inom socknen.

Vävstugan

Vävstugan visades upp och Karin, Siri och Agda hade samlat ihop en mängd alster som tillverkats i vävstugan: dukar, plädar m m och gjort en utställning över en del av tillverkningen. Nålbindning demonstrerades av Karin.

Utställningen

Utställningen "Konstnärer och författare i Hölö-Mörkö" förevisades av Charlotte, Lena, Tore och Mats.

Som slutomdöme kan man utan tvekan påstå att vår "Kulturdag" 1987 var mycket lyckad. Det var mycket folk som hade kommit och intresserat följde de olika aktiviteterna.

Våra gäster från Fogdön framförde genom sin ordförande ett tack för att man inbjudits och för allt man fått ta del av.

RAPPORT FRÅN EN TORPVANDRING

Lördagen den 19 september 1987 hade Hölö Hembygdsförening samlat 17 stycken intresserade till en torpvandring. Efter samling vid Wij gammelgård, ställdes kosan till Hejstalund och markerna där-omkring.

Som ciceron och fackman fungerade en av "Örslunds-pojkarna" Gunnar Andersson. Med bil kunde vi ta oss en bra bit upp i skogen, sedan traskade vi genom uppblötta marker fram till Nyborg.

Där möttes vi av fru Gunnel Skålberg, boende på Källarbacken, mitt emellan Nyborg och Hejstalund.

Släkten Skålberg har innehaft Hejstalund cirka 50 år och Gunnel Skålberg hade mycket att berätta för oss. Vi fick titta inuti den gamla torpstugan, Nyborg, där Viran Sandbergs farfar Adolf Adolfsson bodde med sin fru och 6 barn på sin tid.

Hejstalund

Vi passerade Hejstalund, där lagården brann ner på 1950-talet och där sedan en ny lagård har byggts upp.

Stugan byggdes 1804 och har sedan reparerats flera gånger och har inte mycket kvar av sin forna karaktär.

Därefter gick promenaden till Orrlöt, ett torp som var så gott som utplånat. Med Gunnars hjälp kunde vi dock lokalisera både stugans och uthusets plats. Här tog vi dagens fikapaus. Solen tittade ner på oss mellan trädkronorna, där en ganska hård vind rumstrerade om.

Stenby

Stenby var nästa torpgrund. Här är troligt byggår 1885. Gunnar berättade för oss hur han under en skidtävling, på första varvet hade överenskommit med torparen Stav om att dricka kaffe där på andra varvet, och mycket riktigt var kaffet färdigt då. Hur placeringen i tävlingen blev kan man undra.

Här vid Stenby fanns ganska mycket lämningar kvar bl a en jordkällare som var ett mästerverk i stensättning, enligt husförhörslängderna har torpet varit bebott av en stenarbetare. Säkert är det han som har gjort källaren omkring sekelskiftet.

Att stenarbetare bodde här uppe i skogen, berodde kanske på att järnvägen byggdes då, så att utöver grunder och stenbroar, stenvägar och annat som alltid förekom fanns även det arbetet.

Vi hittade mycket kulturväxter kvar här. Syrén, spirea, fläderkrikon, vinbär och borstnejlika.

Nytorp

Ännu djupare in i skogen låg torpet Nytorp. Här bodde senast Kalle Vinkel, hans riktiga namn var Karl Söderberg. Här var husgrunden helt nervuxen av en liguster häck, som härjade fritt, även fläder och apel höll sig fortfarande kvar. Varför han hette Kalle Vinkel, undrar ni kanske? Jo, hans ena fot växte i vinkel mot benet så han haltade svårt hela sitt liv. Men vid 70-års ålder sökte han doktor Hellgren i Trosa för en annan sjukdom. Då frågade doktorn om han ville bli hjälpt med sitt ben? Javisst ville han det. Doktor Hellgren var ju känd som en duktig kirurg och han fixade Kalles fot, så att han kunde gå skapligt sista åren av sitt liv.

Vid Nytorp: *Viran knackar på dörren till det torp där farmor bodde i början av 1900-talet.*

Gretalund

Efter Nytorp kom vi ut på en skogsväg, där vi hittade svaga rester av en husgrund ibland apel och fläder. Margeretelund, i dagligt tal kallat Gretalund.

Rosendal

Så var vi då komna till dagens sista torp, med det vackra namnet Rosendal. Det var byggt så sent som 1979. Härifrån har många nu levande människor minnen. Här bodde Emma med sin bror Johan, som de senast kända. Den första torparens här var Olof Ersson född 1826 på Mörkö.

Ja det var en kort sammanfattning av vår fina torpvandring. Men husförslängder och jordaböcker kan tala om mycket mer för oss, om vi vill veta det, men så här en vacker höstdag är det tillräckligt med dessa uppgifter. Allt det vi sett av torpen, dess läge i socknen, med långa och dåliga vägar till kyrka och skolor, affär och liknande, talar sitt tysta språk och vi sänder dem alla, våra förfäder en varm tanke, tänk vad dom kunde som inte vi kan.

Karin Davidsson

LITEN HISTORIK ÖVER HÖLÖDRÄKTENS TILLKOMST

VID STYRELSEMÖTE I HÖLÖ HEMBYGDSFÖRENING DEN 2 FEBR.-76 VÄCKTES FÖRSLAG ATT EN UTREDNINGSGRUPP FÖRUTSÄTTNINGSLÖST SKULLE UNDERSÖKA MÖJLIGHETEN ATT FÅ FRAM EN HEMBYGDSDRÄKT FÖR HÖLÖOMRÅDET.

ENLIGT FÖRSLAGET SKULLE GRUPPEN BESTÅ AV 15 PERSONER, VARAV FEM FRÅN STYRELSEN.

FRÅN STYRELSEN VALDES EINAR ERIKSSON, VERA GUSTAFSSON, IVAR HÖGSTRÖM, INGEMAR KARLSSON OCH MAJ-BRITT STRÖM, MED VERA SOM SAMMANKALLANDE OCH VERKSAMHETSLEDARE.

PÅ ÅRSMÖTET 7 FEBR. VALDES MARGARETA BJÖRKLUND BOTORP, BARBRO GUSTAVSSON SMESTA, MARGIT JONSSON SIGBODAHL, OCH SIGNE JOHANSSON NORRVRÅ.

YTTERLIGARE VALDES MIMMI MOHLIN-BELFRAGE OCH GUN LARSSON MELHAGA, KARIN DAVIDSSON OCH GURLI LILJE FRÅN MÖRKÖN, INGRID RUNDQVIST ÅBY KVARN, RAGNA JOHANSSON ÖSTERBY OCH MARGARETA ERIKSSON HEISTA, FÖR ATT BREDAST MÖJLIGA REPRESENTATION SKULLE ERHÅLLAS.

EFTERHAND ÄNDRADES GRUPPENS SAMMANSÄTTNING ATT OMFATTA ÖVRIGA INTRESSERADE, BL A SIRI OCH KARIN OLSSON GRÄFSTA, GUNVOR SVENSSON NORRVRÅ, GUN PETERSON VÄSTERGÅRDEN, KARIN JANSSON SKÄLBYLUND, BRITTA KARLSSON OLOFS VÄG, GUDRUN KARLSSON BÖKESTA, MOR OCH DOTTER GUN OCH BARBRO ANDERSSON, MAJ-BRITT STRÖMS DOTTER MARITA OCH EBON JOHANSSON GRANSÄTER.

FÖRSTUDIER

TVÅ BÖCKER INKÖPTES, SKRIVNA AV INGA ARNÖ-BERG OCH ANNA-MAJA NYLEN FÖR ATT BÄTTRE KUNNA GREPPA DET STORA OMRÅDET FOLKDRÄKTER. BÖCKERNA GICK RUNT I GRUPPEN.

STUDIEBESÖK GJODES VID FLERA TILLFÄLLEN PÅ NORDISKA MUSEET FÖR STUDIE PÅ DERAS DRÄKTAVDELNING, EN GÅNG VISADES EN VACKER BINDMÖSSA OCH ETT UTSÖKT DUBBELVÄVT TÄCKE SOM SKÄNKTS FRÅN HÖLÖ. DESSA FOTOGRAFERADES OCH BESKRIVNING FINNS I FÖRENINGENS ÄGO. GARVARGÅRDEN I TROSA BESÖKTES, ÄVEN SÖRMLANDS MUSEUM, NYKÖPINGSBUS.

KERSTIN BERG FRÅN STOCKHOLMS LÄNS HEMSLÖJD INBJÖDS ATT FÖRELÄSA OM HEMBYGDS-DRÄKTENS HISTORIA OCH FÖREVISADE DEN DÅ NYGJORDA SVENSKA NATIONALDRÄKTEN, "SVERIGEDRÄKTEN" FRÅN NORDISKA MUSEET.

MEDLEMMAR I GRUPPEN SKULLE GÖRA EN INVENTERING OM NÅGRA DRÄKTER ELLER RESTER DÄRAV KUNDE FINNAS PÅ GÅRDARNA ELLER ANORSTÄDES I DE OLIKA BYARNA OCH SAMHÄLLET, MEN DESSA EFTERFORSKNINGAR GAV INTE NÅGON IDE OM ÄLDRE TIDERS PLAGG. EN FÖRKLARING TILL DET ANSES VARA ATT FOLKET I TRAKTEN TIDIGT TAGIT EFTER DET BORGELIGA KLÄDSELN, DÅ NÄRHETEN TILL DE KUNGLIGA OCH DERAS BETJÄNING LÅG NÄRA TILL HANDS ATT IAKTTA.

ÖPPET HUS, EFTERLYSNING

VID ÖPPET HUS I KYRKSKOLAN DEN 14 OCH 21 MARS-77 EFTERLYSTE DRÄKTKOMMITTEN ÄLDRE KLÄDEPLAGG OCH VÄVNADER AV HÖLÖURSPRUNG, GRUPPEN HADE JU UPPDRAG ATT SÖKA UTREDA TRADITIONER I HÖLÖ KLÄDEDRÄKTS HISTORIA.

DEN STÖRSTA HJÄLPEN MED TEXTILPROV KOM FRÅN FRU EFTER JAKOBSSON, TIDIGARE BOENDE PÅ HELLEBY GÅRD, NUMERA TROSA, CIRKA 25-TALET SMÅ TYGPROVER, UPPNÅLADE PÅ PAPPER, DE HADE ALLA VARIT ANVÄNDA PÅ HELLEBY SOM KLÄDER ELLER MÖBELTYGER, SOMLIGA VAR VÄVDA PÅ GÅRDEN, NÅGRA AV HENNE SJÄLV.

FRU JAKOBSSON VISADE TVÅ BINDMÖSSOR, EN SVART SIDENMÖSSA MED SAMMANSYDD KRAGE, HELFODRAD OCH MED KANT AV GRÅVERK, EN FÖRTJUSANDE VACKER OCH PRAKTISK HUVUDBONAD, EN KAPPA I TJOCKT KLÄDE, MED STOR PELLERINKRAGE, LIKNANDE EN KUSKUTSTYRSEL FRÅN SEKELSKIFTET, NÅGRA BOLSTERVERVAR FRÅN SMESTA OCH SUND OCH ETT FLERTAL FRÅN HELLEBY, VILKET ETT TAGITS UPP I DUK AV GUNNEL ERIKSSON HEISTA. FRU AGDA RUNNQVIST HÖLÖ BIDROG MED EN VACKER DAMASTVÄVNAD I ALLT VAR BIDRAGET MAGERT DÅ VI VET ATT DET FINNS OCH FUNNITS SÅ MÅNGA ERKÄNT DUKTIGA VÄVARE I HÖLÖ.

CHRISTER JOHANSSON FOTOGRAFERADE SÅ DÄR VI INTE HAR ORIGINAL FINNS ANTINGEN FÄRGFOTO ELLER DIAPOSITIV, HÄR VISADES FÖR FÖRSTA GÅNGEN NÅGRA BILDER PÅ TULLGARNNS TJÄNSTEDRÄKT SOM SKÄNKTS TILL SÖRMLANDS MUSEUM, VILKEN VÄCKTE FÖRTJUSNING HOS ÅSKÅDARNA.

ÖNSKELISTA

VID ETT FÖLJANDE SAMMANTRÄDE 30.3.1977 GJORDES EN ÖNSKELISTA VILKA KRAV SOM SKULLE STÄLLAS PÅ EN KOMMANDE BYGDEDRÄKT FÖR KVINNOR, DEN BORDE HANDVÄVAS AV YLLE PÅ BOMULLSVARP, VARA LÄTT ATT BÄRA, SOMMAR SOM VINTER OCH LIKA FÖR FLICKOR, FÖRSLAG PÅ KLÄNNING, SKÄRNING AV TYP TULLGARNNSDRÄKT, ELLER KJOL EV BLÅTT, RAK VÄST UTAN KNÄPPNING, LITE LÄNGRE ÄN VANLIGT FÖRKLÄDE, RANDIGT ELLER ENFÄRGAT EV EFTER PROV FRÅN ESTER JACOBSSON, VIT SKJORTA, STORA ÄRMAR, MANCHETTER OCH KRAGE, PLUS HUCKLE.

TULLGARNSDRÄKTEN

GRUPPEN HAR EFTER HAND FÖRSÖKT DOKUMENTERA DROTTNING VIKTORIAS TULLGARNSDRÄKT, SOM JU LÅG NÄRA TILL HANDS. TROSA MUSEUM, GARVARGÅRDEN ÄGDE TVÅ DRÄKTER. EN OBRODERAD TJÄNSTEDRÄKT, MED GRÖNT LIV OCH RÖD KJOL OCH EN S K HOVDRÄKT MED GULT BRODERAT SIDENLIV. SÖRMLANDS MUSEUM NYKÖPINGSHUS HADE UTOM DROTTNINGENS EGEN DRÄKT, SOM FÖRVARAS DÄR, TVÅ DRÄKTER SOM SKÄNKTS AV EN TIDIGARE TULLGARNSBO REINHOLD NYSTRÖM, EN HOVDRÄKT OCH EN TJÄNSTEDRÄKT, HÄR VAR ÄVEN TJÄNSTEDRÄKTEN BRODERAD.

UTSTÄLLNING PÅ TULLGARNS SLOTT

VID HÖLÖ HEMBYGDSFÖRENINGENS ARRANGEMANG PÅ TULLGARNS SLOTT DEN 13 AUGUSTI 1977 VISADES ALLA DESSA OCH NÅGRA FLER HOPLÅNADE DRÄKTER I PRIVAT ÄGO, BLAND ANNAT TVÅ SOM VÄVTS PÅ TULLGARNS VÄVSKOLA, EN OBRODERAD TJÄNSTEDRÄKT, SOM NU ÄGDES AV GUNVOR SVENSSON NORRVRÅ I HÖLÖ OCH EN BRODERAD SOM ÄGDES AV LINNEA KARLSSON VAGNHÄRAD SOM DESSUTOM ÄGDE FYRA OLIKA VACKRA FÖRKLÄDEN TILL DRÄKTEN. EN RÖD, VITMÖNSTRAD STICKEKOFTA, DEN ENDA VI SETT OCH MÄRKT 1903, HADE SAMMA ÄGARE. ALLT ÄR DOKUMENTERAT PÅ FOTO AV CHRISTER JOHANSSON. EN BESKRIVANDE DOKUMENTATION KOMMER ATT GÖRAS SÄRSKILT AV DESSA OCH ETT FLERTAL AV OSS KÄNDA DRÄKTER.

NEDLAGT FÖRSLAG OCH NYTT FÖRSLAG

VID GRUPPENS SAMMANTRÄDE DEN 20 SEPTEMBER 1978 VAR VI MOGNA ATT GÅ TILL BESLUT, DÅ VI INTE KUNNAT FINNA NÅGON ANTYDAN TILL FOLKDRÄKT, LADES FÖRSLAGET OM EN NYSKAPAD DRÄKT NED OCH BESLÖTS ATT TULLGARNSDRÄKTEN OCH MÖRKÖDRÄKTEN SKULLE REKOMMENDERAS SOM HÖLÖDRÄKTER.

TULLGARNSDRÄKT BLIR HÖLÖDRÄKTEN

DETTA FÖRELADES FÖRENINGENS STYRELSE, VILKET RESULTERADE I ATT ÅRSMÖTET DEN 24 FEBRUARI 1979 FÖREVISADE DEN TULLGARNSDRÄKT MED MÖRKGRÖNT LIV SOM LÅNATS FRÅN NYKÖPINGSHUS. DEN FASTSTÄLLEDES AV ÅRSMÖTET ATT TILLSAMMANS MED MÖRKÖDRÄKTEN REPRESENTERA HÖLÖBYGDEN.

NU VIDTOG ETT SÖKANDE EFTER GARNPROVER, KVALITET OCH FÄRGVAL, OLIKA VÄVPROVER GJORDES, BRODERGARN UNDERSÖKTES. DET SOM VAR LÄTTAS ATT TRÄFFA RÄTT BÅDE MED KVALITET OCH FÄRG VAR NEDERDELEN PÅ LIVKJOLEN, BOMMULSVARP 16,2 FRÅN FRITZLA, FÄRG 608 OCH VÄVULLGARN ENTRÄDIGT FÄRG 166, SAMMA FIRMA, GAV ETT PERFEKT LIKA KJOLTYG SOM I TULLGARNSDRÄKTER, VÄVDA PÅ TULLGARNS VÄVSKOLA.

DET VAR SVÅRARE MED ÖVERDELEN PÅ KJOLEN OCH FÖRKLÄDET. FÖRKLÄDET SKULLE HELST HA VÄVTS I TUNT HELYLLE, MEN INGEN KUNDE STÄLLA UPP OCH VÄVA HELYLLE, DET FICK BLI HALVYLLE ÄVEN DÄR. ÄVEN FÄRGVALET VAR SVÅRT TILL FÖRKLÄDET, PROVVÄVARNA KOM TILL HOS MARGARETA I HEISTAS VÄVSTUGA, TILL SLUT VALDES TILL FÖRKLÄDE BOMULLSVARP FRÅN NORDISKA GBG FÖRG 1047 OCH INSLAG ENTRÄDIGT YLLE FRÅN MARKS FÄRÖ FÄRG 202, TILL BÅRDEN NERTILL PÅ FÖRKLÄDET OCH UPPTILL PÅ FÖRKLÄDETS ÖVERDEL SAMMA VARP MED INSLAG AV BERGÅ 6/1 4213, SAMMA INSLAG I LIVKJOLENS ÖVERDEL.

VÄVPROV OCH SÖMNADSBESKRIVNING

DEN 3 MARS 1980 FÖRELADES DESSA VÄVPROVER FÖR ARBETSGRUPPEN DÄRIBLAND DE FEM STYRELSEREPRESENTANTERNA OCH MONICA SVENSSON SOM TIDIGT KOM ATT INTRESSERA SIG FÖR VÅR HÖLÖDRÄKT, HON VAR LÄRARINNA HOS VUXENSKOLAN I FOLKDRÄKTSSÖMNAD OCH LOVADE BISTÅ OSS. VÄVPROVERNA GODKÄNDES OCH EN ARBETS- BESKRIVNING PÅ SÖMNADSSÄTTET BESTÄMDES MED LEDNING AV MONICA SVENSSON, (SE SÄRSKILD ARBETS BESKRIVNING), EFTER VARPNING HOS MARGARETA I HEISTA SÅ SATTE DE FÖRSTA I GÅNG MED KJOLVÄVEN I BROBY SKOLA DEN 7-9 OKTOBER-79, (SOM NU FÖRVARAR DE KVARVARANDE VÄVSTOLARNA FRÅN TULLGARNS VÄVSKOLA, FUNNA AV KYRKVAKTMÄSTARE KARL-ERIK ANDERSSON I KYRKSTALLET OCH ÖVERFÖRDA TILL BROBY SKOLA), DET VAR SEX I FÖRSTA GRUPPEN SIRI OCH KARIN I GRÄVSTA, GUDRUN I BÖKESTA, VERA I WRETA, BRITTA KARLSSON OLOFS VÄG OCH MARGARETA I HEISTA SOM VÄVDE SIN HEMMA, TILL JUL VAR DEN VÄVEN KLAR, DÅ SATTES FÖRKLÄDSVÄVEN UPP OCH EN NY KJOLVÄV MED KARIN I SKÅLBYLUND, BARBRO GUSTAFSSON I SMESTA, MARITA STRÖM OCH GUN OCH BARBRO ANDERSSON, MITT I FÖRKLÄDESVÄVEN TYCKTE NÅGRA ATT DE OLIKA GRÖNA FÄRGERNA SKAR SIG ILLA MOT VARANDRA OCH NYA VÄVPROVER GJORDES. DETTA SLUTADE MED ATT BERGÖ 6/1 4213 BYTTES MOT SVART AV SAMMA KVALITET, LIVET OCH KANTERNA PÅ FÖRKLÄDET BLEV DÅ LITE MÖRKARE GRÖNA OCH ALLA VAR NÖJDA.

SYKURS BÖRJAR

DE FÖRSTA SEX BÖRJADE PÅ SYKURS FÖR FOLKDRÄKTSSÖMNAD I HÖLÖSKOLAN OCH PÅGICK ÅTTA TORSDAGSKVÄLLAR, HÖSTEN-80 BÖRJADE FYRA YTTRELLIGARE PÅ SYKURSEN SAMTIDIGT SOM FLERA DELTAGARE GICK I KNYPPELKURS, NY SYKURS FÖR BÅDA GRUPPERNA BÖRJADE I MARS-81 OCH AVSLUTADES UNDER HÖSTEN-81.

SMÄRRE ÄNDRINGAR I ARBETS BESKRIVNINGEN BESTÄMDES EFTERHAND SOM SYKURSERNA PÅ- GICK, OCH GRUPPEN BESTÄMDE ATT GRÖNA STRUMPOR AV YLLETYP SKULLE ANVÄNDAS OCH DÅ ÅTERSTOD ENDAST HUVUDBONAD SOM VARIT UPPE PÅ FLERA SAMMANTRÄDEN, MEN BORDLAGTS.

DÅ SAMMANKALLADES HOS UNDERTECKNAD DEN 25.5.82 DRÄKTKOMMITTEN FÖR ATT FÖREVISAS EN HOS STOCKHOLMS LÄNS HEMSLÖJD LÅNAD HUVUDDUK, EN HUVUDDUK SOM VI SETT PÅ MÄNGDER AV FOTON, SOM I LITE OLIKA UTFÖRANDE OCH KNYTNINGAR BURITS TILL TULLGARNSDRÄKTEN OCH INGEN AV DELTAGARNA TYCKTE SÄRSKILT MYCKET OM, MILT SAGT, DET FRAMKOM T OM EFTERÅT ATT DE FLESTA VARIT BEREDDA ATT SÄGA NEJ, REDAN INNAN DE HADE SETT DEN. GUDRUN CARLSSON VAR OMBEDD ATT BÄRA SIN DRÄKT FÖR ATT RÄTTVIST INTRYCK SKULLE GES ÅT HUVUDDUKEN. INGEN VAR SÄKER OM HUR DEN SKULLE KNYTAS, DÅ HEMSLÖJDEN GLÖMT ATT BIFOGA BRUKSANVISNING, KARIN I SKÄLBYLUND TRODDE HON KUNDE KNYTA OCH PROVADE. NÄR DEN SATTES PÅ GUDRUNS HUVUD, SÅG ALLA TILL SIN FÖRVÄNING ATT DEN VAR PRICKEN ÖVER I:T OCH ATT NÄR DEN TOGS AV FÖR NÄRMARE STUDIUM SÅG DRÄKTEN INTE LÄNGRE INTAKT UT.

BESLUT

GRUPPEN KOM ATT ENHÄLLIGT BESLUTA FÖRESLÅ STYRELSEN ATT ANTAGA DENNA HUVUDDUK TILL DRÄKTEN KNUTEN A LA KARIN. LIKASÅ ATT ETT RÖTT BOMULLSBAND KAN BÄRAS AV FLICKOR OCH OGIFTA CIRKA 3 CM BRETT. GRUPPENS LÅNGVARIGA ARBETE AVTACKADES AV UNDERTECKNAD. FÖRSLAGET FÖRELADES STYRELSEN DEN 26 MAJ SAMTIDIGT SOM GUDRUN CARLSSON MANNEKÄNGADE FÖR STYRELSEN I DEN NU HELT KOMPLETTA DRÄKTEN.

STYRELSEN ANTOG FÖRSLAGET OCH STYRELSEN UTTALADE SIN BELÅTENHET MED DEN NU VACKRA FÄRDIGSTÄLLDA DRÄKTEN, VILKET TACKSAMT NOTERADES AV

VERA GUSTAFSSON, WRETA
VERKSAMHETSLEDARE

PS.
DE FÖRSTA ÅTTA DRÄKTERNA VAR KLARA FÖR INVIGNING PÅ TULLGARNSDAGEN DEN 3.7.1982 I SAMBAND MED EN UTSTÄLLNING AV DROTTNING VICTORIAS OCH ORIGNALET TILL HÖLÖDRÄKTEN PÅ TULLGARNS SLOTT. SEDAN DESS HAR MÅNGA DRÄKTER TILLKOMMIT OCH GUDRUN CARLSSON, BÖKESTA, DRÄKTANSVARIG FÖR HÖLÖDRÄKTEN REDOGÖR FÖR DE NYTILLKOMNA. ETT ALBUM MED HISTORIK ÖVER DRÄKTERNAS TILLKOMST OCH EN FOTODOKUMENTATION ÖVER ALLA FÄRDIGSTÄLLDA DRÄKTER ÄR UNDER ARBETE OCH FOTO AV DRÄKTÄGARE EMOTSES TACKSAMT AV VERA GUSTAFSSON, WRETA.

FÖLJANDE HADE SINA DRÄKTER FÄRDIGA TILL INVIGNINGEN VID TULLGARN
DEN 3 JULI 1982.

1. VERA GUSTAFSSON
2. CHRISTINA OHLSSON
3. GUDRUN CARLSSON
4. ANNA NILSSON
5. KARIN JANSSON
6. MARITHA STRÖM
7. GUN ANDERSSON
8. BARBRO ANDERSSON

SENARE UNDER 1982

9. MARGARETA ERIKSSON
10. CAMILLA FRISCH

UNDER 1984

11. AGNETA TYSK
12. ETHEL LINDBLUM
13. LILIAN HANSSON
14. BRITT-MARIE RUNNQVIST
15. ANNA-KRISTIN JONSSON
16. CHRISTINA LINDBERG

UNDER 1985

17. INGA-BRITT HÖGSTRÖM
18. BARBRO HÖLNE

UNDER 1986

19. ULLA LINDGREN
20. MILDRED BRANDT
21. MALIN OHLSSON
22. INGER PETTERSSON

UNDER 1987

23. ASTRID LUNDBERG

DRÄKTER UNDER ARBETE:

ELS-MARIE NILSSON	LENA KRAFT
CHARLOTTE SÖDERBERG	VIRAN SANDBERG
ANITA SELBERG	BIRGITTA HAHN
KERSTIN NYGÅRDH	GUDRUN ARGULANDER
BARBRO GUSTAFSON	AUNE HENRIKSSON
VERA RUNNQVIST	MAJ JOHANSSON
EVA DOVHAMMAR	SARA ANDERSSON
BRITT-MARIE ANDERSSON	GUN PETTERSSON
BRITT-MARIE THÖRNER	PERNILLA KIHLGREN
MONICA WENNERFORS	

UPPGIFTLÄMNARE: GUDRUN CARLSSON

"DROTTNINGENS VÄVSTOLAR"

- En kort historik

Vid Tullgarns slott lät drottning Viktoria bygga en vävskola, där alla Tullgarns-kvinnor fick lära sig väva. Flickorna fick t ex väva sig en skoldräkt med blå kjol och grönt liv (sele) två gånger under skoltiden. Skolan, en röd tegelbyggnad intill skolhuset, lades ned omkring 1910, och den sista lärarinnan hette Cecilia Andersson.

Drottningen skänkte senare vävstolarna till Hölö församling att användas för utlåning i hemmen. När hushållsnämnden (lydande under hushållningssällskapet) bildades, fick man där sköta om utlåningen. Med åren blev det allt svårare att hålla reda på dessa "vandrande" vävstolar. Under Svea Anderssons ordförandeskap beslöts att försöka samla alla vävstolarna under samma tak. Fritidsnämnden i Hölö kontaktades, och år 1968 kunde vi börja samla stolarna i Broby skola, som då stod tom.

En del vävstolar gick lätt att hitta på olika gårdar, men vi anade, att det skulle finnas fler. Kyrkvaktmästare K-E Andersson hittade till slut isärplockade vävstolar prydligt upplagda högt under taket i kyrkstallet. De togs ned, och på kyrkbacken skurades de rena och sorterades upp i högar med hjälp av dåvarande hemslöjdskonsulents i Södermanlands län, Ann-Marie v. Stockenström.

Så kom verksamheten så småningom igång under år 1968. Vävningen utfördes av redan kunniga väverskor med hjälp av Gunnel Lindqvist, Hejsta som "vävstugemamma". Hölö-duken komponerades efter ett gammalt mönster på ett förkläde till en Tullgarns-dräkt. Samma år, 1969 vävdes gardiner i detta mönster till Församlingshemmet. Många meter tyg har sedan vävts....

Då verksamheten i Hölö hushållsnämnd lades ned i februari 1987, erbjöds att få ställa upp vävstolarna i Hembygdsföreningens lokaler i Kyrkskolan, eftersom Broby skola utannonserats till försäljning. Det är vår förhoppning, att vävstolarna kommer att fylla en uppgift ännu i många år.

Hölö i september 1987
för f d hushållsnämnden i Hölö

Ingrid Rundqvist

FÖRTECKNING ÖVER VÄVSTOLAR M M TILLHÖRANDE HÖLÖ FÖRSAMLING
OCH UTLÅNADE TILL VÄVSTUGAN

Nr 1

Vävstol tillverkad av Slöjd- och Tekn.skolan,
Wenersborg 1886

Invändigt mått: 118 cm

Utrustad med 8 trampor och 4 skaft.

Nr 2

Vävstol tillverkad av Slöjd- och Tekn.skolan,
Wenersborg 1887. Bredd 90 cm.

Nr 3

Vävstol för mindre vävar

Invändigt mått: 80 cm, 4 trampor, 4 skaft.

Nr 4

Vävstol (okänd tillverkare)

För mindre vävar med 4 trampor.

Invändigt mått: 120 cm.

Nr 5

Vävstol för mindre vävar

Invändigt mått: 95 cm. 4 trampor, 4 skaft, 4 lator.

Nr 6

Vävstol för mattor och bredare vävar.

Invändigt mått: 185 cm, 6 trampor, 4 skaft.

Nr 7

Vävstol tillverkad i Önnestad.

Invändigt mått: 120 cm, 6 trampor, drälltrissor för
10 skaft, 4 lator. Klåven är fästad nerifrån. Ut-
fällbar garnbom.

Övrigt: Damastvävstol. Ej brukbar i nuvarande skick.

Bandvävstol: 1800-tal.

1 st varpa, skänkt av Anna Holmer, Ekeby Gammelgård.
Hölö 1981.

1 st vävsked, inköpt av Hölö Kyrkliga Syförening 1981.

1 st vävsked(60/150) inköpt av Hushållsnämnden 1981.

1 st spännare (60-80 cm) inköpt av Hushållsnämnden 1982.

Efter inventering den 18.2.1982.

Hushållsnämnden
genom Ingrid Rundqvist

ANTECKNINGAR OM MÖRKÖDRÄKTEN

Enligt anteckningar i Södermanlands hemslöjd arkivpärm och folkdräkter, komponerades Mörködräkten, av grevinnan Ebba Bonde Hörningsholm och fru Frida Norman, Oaxen mellan 1927-1932, efter förebild och beskrivning ur Prosten Ekströms bok, Mörkö historia, utgiven 1828,

Bildmössa och tyllstycke utförda efter gamla mönster från Hörningsholm. Halskläde och förkläde ur hemslöjdens samlingar.

Kyrkvärds Mora och lantbrukarhustrun vid Gästa, fru Hilma Nilsson berättar att grevinnan Ebba Bonde, född Wallenberg, i samarbete med en syateljé i Stockholm vävt och sytt upp en dräkt, efter nyssnämnda förebild. Den lär ha kostat 600:-. Den var sedan utställd på Nordiska Kompaniet (N.K.) i Stockholm.

Då allmogen på Mörkö skulle skaffa sig den, varpade man och satte upp väv vid Egelsvik, hos fröken Alfild Carlsson, som var sömmerska och vävkunnig.

Där vävdes kjol och västtyget och sedan syddes och broderades det. Så 1932 på Röda korsets basar vid Hörningsholm bar Mörköfruarna sina dräkter för första gången.

Enligt lärarinnan vid Oaxen fröken Stina Mattsson, hade Frida Norman inte varit med och utarbetat dräkten, utan vid ett senare tillfälle fått vetskap om att den fanns och då bett grevinnan Bonde om varpordning och solvnotor för att Oaxens fruntimmer också skulle få var sin dräkt. Vävningen hade skett på skolans vind. "Karl-Ottos Anna", (Anna Carlsson) Klara Sundström och fru Gremberg hade varit damerna vid vävstolarna. Bolaget, Oaxens kalkbruk hade först stått för kostnaderna, sedan hade var och en fått betala en summa. Fr. Mattsson hade betalat 100:- men hon visste inte, om kanske bolagets arbetsfruar hade fått det billigare.

Hilma Nilsson mindes att hon som ung hade varit på begravningskaffe vid Pålsborg, på Mörkö. Då hon besökte deras torrklosett, såg hon där en bild på väggen av Mörködräkten i flerfärgstryck, vilket gjorde ett starkt intryck på henne, då det var mycket ovanligt med bilder i färg. Begravningen var 1918.

Karin meddelar angående Mörködräkten, denna ljuva, skira och nötta skapelse från år 1932, att den fortfarande är populär och efterfrågad och förekommer mycket oftare än både Diors och Chanel's skapelser, här i trakten.

Några Mörködräkter har färdigställts under 1987, dock ingen av boende inom socknen, utan mest av personer, som utflyttat, eller av annan anledning vill ha en vacker representativ dräkt, bl a av en dam med Mörköanknytning som arbetar vid engelska ambassaden i Stockholm.

Stockholms Läns Hemslöjdsförening har ånyo inkommit med en order på tyg till fyra dräkter att vävas i Hembygdsföreningens vävstuga av dess skickliga väverskor.

Karin Davidsson

VÄVSTUGAN

I sin historik över "Drottningens vävstolar" skriver Ingrid Rundqvist att sedan vävstolarna flyttats över till Kyrkskolan och vävverksamheten inordnats i Hembygdsföreningens verksamhet, "Det är vår förhoppning att vävstolarna kommer att fylla en uppgift ännu i många år".

Efter endast ett knappt års verksamhet kan man se att användandet av "Drottningens vävstolar" säkerligen inte kommer att minska. Vävstugan är oftast fylld av vävglada damer, (inga herrar har ännu hittat dit!) som producerar de mest förtjusande, färgglada och gedigna alster.

Agda Runnvist har gjort en sammanställning över det om åstadkommit under 1987.

Det är en imponerande produktion, som utförts på fritiden.

Pläddar 20 m (8 st)
 Löpare "Hölöduk" 20 m
 Trasmattor bredd 80 cm 21 m
 "Julefröjd bred bordduk 140 cm, 12,30 m
 Trasmatta, 150 m bredd, 12 m
 Jullöpare 15 m
 Ripslöpare för Syföreningen, 12 m
 Pläddar 4 st (från Broby)

Det ser alltså ut som om Ingrid Rundqvists förhoppning "att vävstolarna skall fylla en uppgift ännu i många år" att döma av första årets resultat kommer att infrias.

Harry S.

GAMMELDANSKURS

Vid styrelsemöte den 5 augusti 1987 beslöt styrelsen på förslag av Einar Eriksson att starta kurs i gammeldans.

Karin Davidsson fick i uppdrag att söka samarbete med Vuxenskolan för organiserandet av kursen och för att därigenom erhålla bidrag till kostnaderna.

Detta samarbete kom till stånd och kursen startade första söndagen i oktober. Som ledare för kursen engagerades Birgitta Öman, musiken till dansen utfördes av Siv Tärnström, Mölnbo, och verksamheten har varit förlagd till "Logen" vid Wij Gammelgård.

Helen Eriksson har raggat deltagare, hållit i trådarna i övrigt och organiserat det hela tillsammans med Karin Davidsson.

Helen skriver i en rapport till ordföranden: "Höstterminen -87 omfattade 2 kurser: en nybörjarkurs med 14 deltagare och en fortsättningskurs, även den med 14 deltagare. Vi dansade 1½ timme per grupp vid 10 tillfällen.

Vi har lärt oss schottis, snoa, vals, hambo, mazurka, polkett, pariserpolka och schottis i turer.

Birgitta Öman har som vanligt varit en mycket bra och duktig lärare.

Siv Tärnström har hjälpt oss med dragspelet att hålla takten."

De, som var nybörjare under hösten -87 tyckte att kursen var så trevlig att man beslutat att fortsätta med en fortsättningskurs under "vårterminen" - 88 även nu med populära Birgitta Öman som ledare och lärare. Även nu är kursen förlagd till Wij, där Birgitta tycker att miljön och framförallt dansgolvet är förträffligt.

Harry S

ARKEOLOGI

Oh, vilket underbart benbrott!

av Einar Ericsson

Årets undersökning av rasmassorna från Över-Hölö kyrkoruin gav glesa intressanta fynd, när sällningsveckan i förbundets regi ägde rum sista veckan i augusti. Det var tyvärr ganska få som nappat på inbjudan, vi blev dock en grupp då många hölöbor deltog.

Med liv och lust skyfflade, kärrade, sällade och funderade bl a Vera Gustafsson, Anna-Lisa Drevinger, Karl-Erik Andersson och Gunnar Eriksson, dessutom några ur bygdens yngsta generation. Den gruppen är speciellt viktig att sprida den här levande historien till. Sammanlagt gjorde vi 180 arbetstimmar.

Veckan bjöd på gråväder, mulet och blåst och sista dagen dagsregn som omöjliggjorde arbete. Det hade dock det goda med sig att vi kunde samla ihop allt ifrån förra och tidigare undersökningar samt tillsammans med undersökningsledaren Bengt Elfstrand examinera fynden. Några av de tidigare har lämnats till Riksantikvarieämbetet, det gäller första och främst runstensfragmenten, men också en hel kartong med benresten. Det var vid det tillfället som rubrikens text utropades av osteologen (specialist på skelett) Elisabeth Ihregren, när hon fick fram ett underben som hade läkt samman omlott på ett mycken komplicerat sätt. Så ser vetenskapen på något som måste inneburi ett långt och plågsamt lidande för en hölöbo under medeltiden. För här gäller det medeltid i första hand.

Ingela Jansson från Föreningen Sjuhundraleden, sällade fram en pärla och ett litet silvermynt. Det senare kunde en av deltagarna Karl-Einar Stridh som gammal numismatiker (myntsamlare) berätta för oss övriga var en medeltida brakteat (mynt, präglat endast på en sida) ifrån Albrekt av Meklenburgs tid, d v s 1300-talets senare hälft. Tegelrester, sk pkantade småstenar (kilar) fogar och hörn av murbruk, putsytor, spikar (både raka och böjda, avklippta och t o m ingjutna i bruk, mängder av små glasbitar är en del av fynden. Av benmaterialet finns nyckelben, revben, finger- och tåfalanger samt delar från kranium, allt från människa. Dessutom finns olika djurben från ko, häst, gris, får, get, hund och råtta!

Mängden kalkputs tyder på att kyrkan bör ha varit putsad även på utsidan och den stora mängd sten, som delvis finns kvar i rasmassorna och delvist tidigare bortforslats, visar att kyrkan sannolikt haft en anseilig resning.

Under april gjorde undertecknad tillsammans med Bengt Elfstrand och Gert Johansson i Hölö hembygdsförening, en terrängundersökning runt ruinen och då påträffade vi flera sänkor i marken, varav en innehöll fast berg, som var mycket svårt sönderbränt. Har där möjligen teglet bränts till bygget under medeltiden? Vi fann dessutom rester av en mur, som mycket väl skulle kunna ha varit en del av bogårdsmuren. Dessa lokaler borde bli föremål för undersökningar framledes liksom innehållet i kyrktornet som lämnades orört på 40-talet när restaureringen ägde rum. Några bitar av runstensfragment framkom även i år, bl a med en punkt!

1988 fortsätter vi med ännu en vecka, då vi hoppas få fram ännu fler bitar till vårt "medeltidspuzzel" som vi nu exponerar i Kyrkskolan i Hölö där hembygdsföreningen har sina lokaler. Du som tycker det skulle vara intressant att medverka, tag kontakt med Hembygdsföreningens Forntidsgrupp: Einar eller Gert så får du vara med då den

följetong fortsätter som denna gång slutar med en äkta vikingatida punkt från Hölö.

Kyrkans ålder vet ingen något om, varken byggår, ombyggnader eller slutår.

Vi står alltså här inför en lång rad frågetecken. I en jordebok (skattelängd ang. avkastning) från år 1575, omtalas kyrkans öde. Det anges inte när den upphörde, men det faktum att vi nu funnit två mynt från mitten av 1500-talet tyder på någon form av aktivitet åren strax innan.

Ruinen fick sitt nuvarande utseende 1948 då restaureringen, som påbörjades 1944, var klar. Då hade man byggt på tornet och murarna cirka 1 m, allt för att bevara murlivet d v s grundstenarna, så att dessa inte rubbas ur sitt ursprungliga läge, med tanke på framtiden.

Så här såg kyrkoruinen ut före arbetets början med konservering i början av 1940-talet

Här har restaureringsarbetena börjat.

Här pågår sällning av schaktmassorna 1987.

Långväga deltagare.

WIJDAGEN 1987

19 föreningar ställde upp.

Under en av de få vackra augustidagarna i år anordnades vid Wij Gammelgård för första gången "Wijdagen". En kraftig blåst gjorde att marken torkat upp efter det myckna regnandet och temperaturen 17 grader gjorde att de yttre förhållandena var gynnsamma. Även uppslutningen från föreningarnas sida var god. Av 23 inbjudna Hölöföreningar hade 19 tackat ja och hade tilldelats en "ruta" för att visa upp sig. Dessutom visade ABF och Vuxenskolan exempel på sina verksamheter.

Idén till Wijdagen kläcktes vid årsmötet med föreningarna den 17 mars, där förutom Wijstyrelsen 16 föreningar var representerade. Där föreslogs att en föreningsdag, kallad Wijdagen, årligen skulle anordnas i slutet av augusti. Syftet skulle vara att föreningarna skulle få tillfälle att propagagera för sin verksamhet och visa prov på vad man åstadkommer. En annan viktig ingrediens var också att genom försäljning, lotterier, m m dra in pengar, som oavkortat skulle tillfalla Wijgården, för inköp av inventarier och till förbättringar av olika slag.

Av de 19 Hölöföreningar, som deltog var Hembygdsföreningen en. Karin hade det övergripande ansvaret för uppläggningsen för Hembygdsföreningen. Till sin hjälp hade hon Gunnar Eriksson och Karl-Erik Andersson, som hade fått till uppgift att demonstrera det handdragna tröskverket från Laggartorp, under Tullgarn.

När Karl-Erik och Gunnar drog i gång tröskverket lockades många människor dit av det imponerande dånet från det kugghjulsdrivna verket. Ungdomarna tittade storögt på och tyckte nog att den miljövänliga handdriften var en smula jobbig. Men en och annan hjälpte till att dra och fick sannerligen utlopp för sin energi.

Karin, Gunnar och Anna-Lisa i föreningens "stånd" på Wijdagen

Karin, som förstås var iförd sin Mörködräkt, var chef i "ståndet" som bestod av ett trädgårdsmöblemang, prytt med en jätteuppsats ängsblommor. Hon delade ut foldern "Är du med i Hembygdsföreningen" med åtföljande inbetalningskort för årsavgiften.

Man passade också på att så ett slag för Danskursen i gammeldans som skulle börja till hösten. (Läs om denna på annan plats)
Helen gick omkring och värvade deltagare och innan dagen var slut var en kurs helt fylld.

Mycket folk besökte Hembygdsföreningens stånd och visade intresse för vår verksamhet.

Harry S

TJUGONDEDAG KNUT

Hembygdsföreningen har genom Föreningsgruppen deltagit i Tjugondedagsknutfestan vid Hölöskolan.
Föreningen stod för kostnaden för musiken och lekledaren Kerstin Manole.

BESÖK AV JÄRNA KYRKORÅD

Den 21 augusti besökte Järna Kyrkoråd med förtroendevalda och anställd personal Hembygdsföreningen.
Efter att ha besett Hölö Kyrka med kyrkoherde Jerry Olander som ciceron besöktes Hembygdsföreningens lokaler.
Värvstugan och utställningarna besågs under cirka 1,5 timma.

Efter besöket bjöd Järna kyrkoråd på supé vid Wij Gammegård för inalles cirka 40 personer.

Kyrkorådets ordförande uttalade sin och kyrkorådets uppskattning över vad man fått se och uppleva under besöket.

GÅRDSTUN OCH VÅRDTRÄD

Arbetet med insamlandet av material för utställningen "Gårdstun och vårdträd" har pågått med verksamhetsledaren som ansvarig.
Avsikten var ju att utställningen skulle kunna sättas upp under senare delen av 1987, men det har visat sig att arbetet var mera omfattande än man ursprungligen tänkt sig. Därför kommer det sannolikt att bli så, att utställningen delas upp i ett antal mindre enheter, på geografisk bas.

Hur det hela sedan skall presenteras kommer att fattas beslut om under 1988, då granskning och sortering skett av det digra materialet.

VÅRSALONG 1988

Konstgruppen väckte i oktobersammanträdet förslag om att anordna en "VÅRSALONG" med en känd Hölökonstnär.
Förslaget antogs av styrelsen och efter underhandlingar med skulptören och konstmeden SUNE ROTH enades man om en utställning av hans verk "under 50 år i Hölö" i april 1988.

Utställningen kommer att sättas upp i "Blå rummet" i skolhuset vid Kyrkskolan under april månad.

RESULTATRÄKNING 1987

INTÄKTER

Anslag och bidrag	23.440:--
Medlemsavgifter	5.480:--
Lotterier	2.397:50
Sålda skrifter	1.108:40
Ränta	388:29
<u>Summa</u>	<u>32.814:19</u>

KOSTNADER

Medlemsaktiviteter	3.785:64
Årskrönika	3.986:80
Styrelsemöten	3.082:40
Årsmöte	1.792:80
Föreningskuvert	2.445:--
Medlemsinformation	1.478:60
Administration	1.222:08
Förbundsavgifter	1.511:--
Hyror	2.000:--
Reparationer	1.565:50
Kurser	1.000:--
Telefon	466:30
Diverse kostnader	520:--
Årets vinst	<u>7.958:07</u>
<u>Summa</u>	<u>32.814:19</u>

BALANSRÄKNING DEN 31 DECEMBER 1987

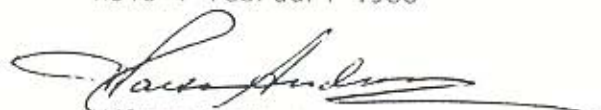
TILLGÅNGAR

Kassa	217:56
Postgiro	<u>7.287:23</u>
<u>Summa</u>	<u>7.504:79</u>

KAPITAL

Ingående kapital	- 453:28
Årets vinst	<u>7.958:07</u>
<u>Summa</u>	<u>7.504:79</u>

Hölo i februari 1988

Walter Andersson
Kassör

REVISIONSBERÄTTELSE

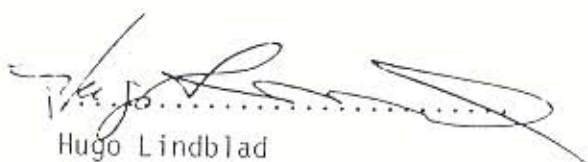
Undertecknade som valts till revisorer i Hölö Hembygdsförening får härmed avge följande berättelse av föreningens förvaltning tiden 1/1 - 31/12 1987.

Till fullgörande av vårt uppdrag har vi genomgått föreningens kassabok, granskat inbetalningar och utbetalningar, kontrollerat föreningens postgiron samt tagit del av protokoll.

Föreningens behållning är per 31/12 1987 kr. 7.504:79.

Den av oss företagna revisionen har inte givit anledning till anmärkning, varför vi tillstyrker att styrelsen beviljas full ansvarsfrihet.

Hölö den 28 februari 1988

Hugo Lindblad

Lars Eriksson

HÖLÖ HEMBYGDSFÖRENINGENS PROGRAM FÖR 1988

- 25 Mars ARSMÖTE 1988
Redovisning av verksamheten 1987.
Efter årsmötesförhandlingarna kåserar museilärare Jane Hellstedt under rubriken "På gamle kungens tid". Om livet på Tullgarn under Gustaf V. Framställningen beledsagas av Dia-bilder med motiv av människor och miljöer vid Tullgarn.
- 16-27 April KONSTNÄREN SUNE RÖÖTH
"Ett tvärsnitt av hans produktion under 5 år i Hölö". Utställning i Kyrkskolans lilla sal, "Blå rummet".
- " " HÖLÖ VÄVARE: 20-ÅRSJUBILEUM
En utställning i stora salen där alster från en 20-årig verksamhet ställs ut.
- " " EN VIKINGABY
"Fritidsbarnen" visar en uppbyggnad av en vikingaby i modell.
- 12 Maj VANDRING VID TULLGARN
Besök vid torp och torpgrunder från rivna torp under Tullgarn samt en titt på synliga delar av den märkliga vattenledningen av trä från Hagdalakällan vid Sörsjön till Tullgarn.
- 29 Maj "DÄ ADAM OCH EVA BLOMMAR"
En vårvandring på södra Mörkö med botaniska studier med tonvikt på vilda örten och blommor under sakkunnig ledning.
- Maj "GAMLA KULTURVÄXTER"
Studiecirkel i samarbete med Vuxenskolan och med föreningens sekreterare floristen Lena Kraft som handledare.
Du som är intresserad av att dokumentera och samla gamla kulturväxter runt torp och gårdar är välkommen som deltagare. Växterna torkas och arrangeras. Som "examensuppgift" skall deltagarna gemensamt bygga upp ett collage av växter och blommor i skolans stora sal för att ingå i utställningen "Gårdstun och vårdträd" som öppnas 4 september.
- 2 Juli TULLGARNDAGEN
Programinslag som diskuterats; spelmansmusik, gymnastikuppvisning, folkdans, föreningen Finlandia medverkar, stor hembygdstombola, utställning.
20.00 DANS PÅ BRYGGAN
- 29 Aug.- 2 Sept. BROBY KYRKORUIN
Sällningsarbetena fortsätter under ledning av antikvarie Bengt Elfstrand, Riksantikvarieämbetet.
Läs Einar Ericssons artikel på sidan 25.
- 4 Sept. KULTURDAG
Vi besöker högmässan där vi hoppas på extrainslag i stil med fjol-årets. Andra Hembygdsföreningar kommer att inbjudas.
Efter högmässan öppet hus i föreningens lokaler vid Kyrkskolan med kyrkkaffe, öppna utställningar, vävstugan m m. Utställningen "GÅRDSTUN och VÅRDTRÄD" öppnas varvid studiecirkelns arbete med ett collage av blommor från torp och gårdar ingår i och ansluter till utställningen, skall vara klar att visas upp.